

Steklar Mario Lovrič

Mario Lovrič se je rodil 25. 6. 1977 v Trbovljah. Petčlanska delavska družina je živela v Hrastniku. Njegov oče je bil rudar, mama pa steklorisarka, zaposlena v Steklarni Hrastnik. Pred njo ali tudi hkrati z njo so bili v steklarni zaposleni že njena mama, dva strica ... družinski člani več generacij. Po pripovedovanjih naj bi prvi steklarji iz njihovega rodu prišli v Hrastnik s Češke. Precej običajno je bilo, da so se pihalci stekla selili od ene peči k drugi. Svojo 'glažarsko' zgodovino imajo dokumentirano vsaj od konca 19. stoletja naprej.

Mama Maria Lovriča se je v Steklarni Hrastnik zaposlila leta 1956, ko še ni bilo avtomatskih strojev za barvanje. Risanja na steklo se je naučila v tovarni, ob delu. Steklorisarji so z ročnim risanjem krasili izdelke iz proizvodnega programa, največ razsvetljevalno steklo, kozarce in steklenice. Po tridesetih letih dela se je lahko upokojila (1986), saj so imeli steklorisarji zaradi dela s svinčenimi barvami beneficiran delovni staž.

Sin je krenil po njenih stopinjah. Pri šestnajstih letih, »... ko si najbolj brihten« (M. Lovrič), se je naveličal srednje ekonomske šole in si (leta 1994) poiskal delo v Steklarni Hrastnik, kjer je že delal njegov starejši brat. Šele po tem, ko je bil že sprejet, je doma oznanil svojo odločitev. Začel je na najnižji stopnički – kot odnašalec stekla. Tako pričnejo vsi v ročni proizvodni – najprej odnašanje stekla, potem pa ob delu postopna priučitev za steklopihalca. Kakšen steklopihalec bo iz vajenca postal, je odvisno od tega, kako dober mojster ga uči in koliko trme ter potrpežljivosti premore sam.

Nabiranje steklene mase iz talilne peči 1954. Fototeka ZMT

Gre pač za enega najtežjih poklicev. Delo v ročni proizvodnji je skupinsko. Osem ljudi – brigada – izdeluje po verižnem sistemu končni izdelek. Proces priganja, zato prekinitve skorajda ni, delo pa poteka tudi pri 65 °C. Mojster skrbi za potek in kakovost dela, za vzdušje v skupini, odgovoren je za rezultate. Doseže jih lahko z dobro uigrano ekipo, v kateri nihče ne solira.

Mario Lovrič je postal steklarski mojster leta 2000 pri 23 letih, kar je zelo hitro. Prehodil je vse faze: naredil je izpit za krogličarja (osnovni proces pri pihanju stekla je izdelava steklene kroglice, na katero potem nabiraš drugi sloj stekla za končni izdelek), postal ročni pihalec pomočnik III, nato pomočnik II in končno steklarski mojster. Po pridobitvi naziva je po dveh letih postal izmenski vodja, nato pa kmalu mentor. V letih od 2003 do 2005, ko je tovarna ekonomsko rasla, je bil priliv novega kadra zelo velik. Ustanavljali so učne brigade, proces učenja, ki običajno traja pet let, pa so skrajšali na dve leti. Čez nekaj let je Mario Lovrič prevzel plansko službo, kmalu za tem pa vodenje proizvodnje do ukinitve ročne proizvodnje leta 2018. Nato je bil dve leti vodja proizvodnje na namiznem programu, zdaj pa je vodja proizvodnje na embalažnem programu. Spremljal je, kako sta plastika in LED-razsvetjava prehiteli njihove tradicionalne izdelke, a tudi to, kako je steklo, ker je ekološki material, ki ga lahko neskončno recikliraš, spet pridobilo veljavo. Seveda se je bilo treba prilagoditi. »Nihče te ne bo financiral, ker si fejš. Če ti peč gori, imaš fiksne stroške ...« [M. Lovrič] Po uvedbi avtomatske proizvodnje v steklarni delajo praktično samo še ekskluzivne steklenice kakovostnega razreda super premium, česar konkurenti še ne znajo. Pohvalijo se lahko z 80-odstotno realizacijo maksimalne zmogljivosti stroja. To je za steklarsko branžo izjemen rezultat. Veliko vlagajo v avtomatizacijo, zdaj gre v steklarskem poklicu bolj za nadzor strojev in menjavo orodij.

Še vedno pa se peči streže v štirih izmenah pri okoli 50 °C. Človek je tudi v strojni proizvodnji stekla nenadomestljiv. Vsak dan je nov izziv, včasih teče vse gladko, drugič se je treba zelo potruditi za doseganje norme. Trenutno testirajo peč na vodikov pogon kot alternativni vir energije. Izdelujejo polizdelke in so na poti lastne dekoracije. V tovarni je zaposlenih nekaj več kot 500 ljudi.

Mariu Lovriču je žal, da se tradicionalna znanja ročnega pihanja stekla izgublajo. Nekoč je bil steklar v Zasavju zelo spoštovan poklic, poseben sloves so uživali mojstri pihalci. Zdaj tega ni več, s poklicno večino pa so odšle tudi razlike med 'glažarji' in drugimi poklici.

Za vrhunec lastne kariere šteje obdobje, ko je kot mojster pihalec izdeloval razsvetljavno steklo in razne skulpture. Delovno vzdušje je bilo odlično, v skupini so vladali tovarištvo in pristni odnosi. Dobro opravljeno delo še vedno prinaša zadovoljstvo, prav tako to, da je služba blizu, da delo ni monotono in da so priložnosti za rast neomejene. Plača je »... solidna, ne bogatija, ne revš'na. Če si se dosti trudil, si tudi več zaslužil.« [M. Lovrič] Med slabe plati poklica pa spadajo velik fizični napor, visoke temperature, občasni nepotrebni prepiri in nezadovoljstvo naročnikov, ki se včasih ne zavedajo, da ima steklo svoje omejitve.

Stanovska zavest in pripadnost fabriki – eni od najvidnejših simbolov Zasavja – se zdita samoumevni. Če tega ne premoreš, se sam odstraniš ali obupaš. Poklic moraš imeti rad, da pozabiš na neugodnosti. »V vsaki stvari je treba najti kaj dobrega!« [M. Lovrič]

